

כ"ח ניסן תשפ"ד

יום שלישי 07 מאי 2024

לכבוד : הסמנכ"לים בכירים להון אנושי במשרדי הממשלה ויחידות הסמך
המנהלים האדמיניסטרטיביים בבתי החולים ממשלתיים
הממונים על הרווחה במשרדי הממשלה ויחידות הסמך, מערכת הבריאות הביטחון והחופץ

הנדון: היום הבינלאומי ללא עישון - שנת 2024

ב-31 במאי בכל שנה, מאז שנת 1987, ישראל, יחד עם כל המדינות החברות בארגון הבריאות העולמי WHO, מציינות את היום הבינלאומי ללא עישון. מטרת היום היא להעלות על סדר היום העולמי את המודעות למוצרי העישון ונזקיו לבריאות (למידע כללי על עישון ראו נספח א').

תופעת השימוש במוצרי העישון נחשבת לאחד מדפוסי ההתנהגות המסוכנים לבריאות, אך גם אלו הניתנים למניעה. ארגון הבריאות העולמי בוחר בכל שנה להתמקד בהיבט אחד של הבעיה, השנה בחר לעסוק בהגנה על הילדים מפני המניפולציות של חברות הטבק והניקוטין - **Protecting children from tobacco industry interference**, כאשר הדגש הוא העלאת המודעות לנושא זה, כולל השיווק האגרסיבי ברשתות החברתיות המכוון לנוער וצעירים ושיתוף מידע מהימן על נזקי מוצרי העישון החדשים: תעשיות הטבק והניקוטין פונות לדור הצעיר כיוון שמדובר בשוק שנמצא בגדילה מתמדת, כיוון שמחקרים רבים מראים שככל שגיל התחלת עישון נמוך יותר, כך קשה יותר הגמילה מהרגל זה; בנוסף, נירמול השימוש בסיגריה האלקטרונית – על ידי שיווק מוצר חדשני ואטרקטיבי, מחזירה את העישון למרכז העניין החברתי, במיוחד אצל בני נוער וילדים הרגישים למניפולציות מסוג זה (למידע נוסף ראו נספח ב').

להלן רשימה של הצעות לדרכי פעולה שונות שניתן לקדם במסגרת יום זה. אנו פונים למשרדי ממשלה לציון יום זה בקרב העובדים. להזכירכם, הוגדר תקציב ייעודי בנוהל הרווחה – עדכון סל הרווחה 2022, לציון אירועי בריאות בינלאומיים אותו ניתן לממש בשבוע שבו חל יום זה.

הצעות לדרכי פעולה לציון יום ללא עישון

הסברה:

- **באתר התכנית הלאומית לחיים פעילים ובריאים – אפשריבריא**, ניתן למצוא מידע רב נושאים הקשורים בעישון, ללמוד על הרגולציות הקשורות לסביבה נקייה מעישון במקומות העבודה ולקבל טיפים ממקומות אחרים על תכניות שצלחו ועוד.
- המחלקה לחינוך ולקידום הבריאות במשרד הבריאות יחד עם הקואליציה למניעת עישון¹ ממליצים על: **הרצאות (פנים אל פנים או מקוונות), הפצת מידע ברשתות החברתיות, עלוני**

¹ גוף התנדבותי שבו שותפים כל העוסקים במניעת עישון בישראל – נציגות של משרדי הבריאות, החינוך והרווחה, קופות החולים, האגודה למלחמה בסרטן, ההסתדרות הרפואית, החברה הרפואית למניעה וגמילה מעישון, המיזם למיגור העישון, רשת ערים בריאות בישראל, בתי הספר לבריאות הציבור, האיגוד הישראלי למקדמי ומחנכי בריאות והמועצה הישראלית למניעת עישון.

היום הבינלאומי ללא עישון

- הסברה, שלטי חוצות. כבכל שנה, הכינה הקואליציה כרזה לשימוש בדיגיטל או בפרסומי חוצות. על גבי הכרזה ניתן להוסיף את לוגו המשרד. את קובץ הכרזה ניתן לקבל מרשת ערים בריאות באמצעות פניה אל דר' מילכה דונחין בדוא"ל milkado@gmail.com
 - **עידוד פניות העובדים לשירותי גמילה מעישון.** ניתן להסתייע במוקד הלאומי לגמילה מעישון של משרד הבריאות -6800*: מומלץ ליצור קשר עם מנהל המוקד לצורך גיבוש שיתופי פעולה לעידוד פניות לגמילה מעישון בקרב עובדיכם, ללא עלות. אלירן תורג'מן 052-6219622 eliran.turjeman@moh.gov.il כמו כן ניתן להפנות לגמילה מעישון דרך קופות החולים, באמצעות הפניה מרופא המשפחה.
 - האגודה למלחמה בסרטן מציעה מגוון פעילויות:
 - לקראת הפעילות / יום שיא, ניתן ליצור קשר עם האגודה למלחמה בסרטן ולהזמין מגוון חומרי הסברה (כרזות, מדבקות) ללא תשלום או חומרי הסברה דיגיטליים.
 - הדרכות של האגודה למלחמה בסרטן בנושא מניפולציות של חברות הטבק או מניעת עישון ניתן להזמין בקישור הבא: <https://bit.ly/3n9Y5Oa> ההדרכות הן ללא עלות. טופס להזמנת חומרי הסברה: <https://www.cancer.org.il/catalog>
 - הסברה על המניפולציות של חברות הטבק והניקוטין: האגודה למלחמה בסרטן הכינה מצגת מצולמת בנושא: https://youtu.be/uk3tGRc_f_0
- פרסומים והצהרות, הרצאות וסדנאות**
- הצהרה פומבית של מנכ"ל/סמנכ"ל המשרד על מחויבותו לאמץ מדיניות למניעת עישון במשרד.
 - הדגשה בפרסומים סביב יום זה, את האיסור על השימוש בכל מוצרי העישון במרחב הציבורי במקום העבודה ובתוכם סיגריות אלקטרוניות וסיגריות לחימום טבק (למידע נוסף ראו נספח ג').
 - **במסגרת סל הרווחה – קידום בריאות העובד – ניתן לקיים 2 סדנאות לבחירה.** לפיכך, ניתן לקיים הרצאות להיכרות עם הסיכונים של מוצרי העישון החדשים לעובדים, הן כמבוגרים והן כהורים – להעלאת המודעות והידע לנזקים שנגרמים מהסיגריה האלקטרונית שהיא שער להתמכרות למוצרי עישון מזיקים נוספים, במיוחד אצל בני-נוער וצעירים, כבר מגיל 12. בכך לסייע, כל אחד במשפחתו, על מנת להגן על הילדים והנוער מהשיווק המסוכן של חברות הטבק והניקוטין. בהרצאות השונות מוסברים המסרים המטעים של החברות, שהן בעלות אינטרס כלכלי בלבד ומעוניינות להרחיב את מעגל המכורים לניקוטין.
 - **במסגרת סל הרווחה – פעולות בנושאי פרט ומשפחה – ניתן לקיים 2 סדנאות לבחירה.** אחת הסדנאות שניתן לקיים הינה לעובדים שילדיהם מעשנים, בה ניתן ללמוד כיצד לנהל שיחה תומכת ותואמת גיל עם הילדים לגבי התנהגויות סיכון שונות ובהן עישון.

היום הבינלאומי ללא עישון

איסורים שנכנסו לתוקף

במסגרת יום זה אנו חוזרים ומזכירים את הוראות החוק למניעת עישון במקומות ציבוריים (לאחר שעודכנו והורחבו) והחשיפה לעישון התשמ"ג-1983 (ראו סעיף 61.19 בתקשי"ר בדבר הגבלת העישון), ויש להביא הוראות אלו לידיעת כל העובדים:

- א. במסגרת תיקון 7 חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, תשמ"ג-1983, החל מיום 8.3.2019 חלים על הסיגריות האלקטרוניות כל ההגבלות והאיסורים החלים על סיגריות רגילות לרבות איסור עישון במקומות ציבוריים, חובת הדפסת אזהרה על האריזה, איסור מכירה לקטינים ועוד.
- ב. העישון אסור בכל מקום במשרד ממשלתי, לרבות כל מבנה וכל חצרי המבנה. לעניין בית חולים או מרפאה, חל איסור גם באזור הכניסה או היציאה לבניין, בטווח של 10 מטר מהדלת.
- ג. לא יחזיק אדם או עובד סיגריה, סיגרילה, סיגר או מקטרת כשהם דלוקים, בכל שטח המשרד, בית חולים או מרפאה.
- ד. על האחראי לקבוע שלט המורה על איסור העישון בכל שטח המשרד הממשלתי. השלט המורה על איסור העישון יכול סמל וחלק מילולי כפי שמופיע בתוספת השנייה לתקנות הגבלת העישון במקומות ציבוריים (קביעת שלטים) התשמ"ד-1984.
- ה. האחראי לא יציב מאפרה במקום בו העישון אסור. ב"מאפרה" הכוונה לכלי המיועד לשמש להשלכת אפר ושיירי מוצרי טבק לתוכו.
- ו. האחראי רשאי להטיל את תפקיד הפיקוח על אחד או יותר מעובדי המשרד או היחידה (להלן – "המפקח"). האחראי או המפקח חייבים לעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף זה. יראו אותם כמי שמילאו אחר הוראה זו, אם הוכיחו כי עשו את כל אלה:
 - 1 פנו לאדם המעשן או המחזיק סיגריה, סיגרילה, נרגילה, סיגר או מקטרת כשהם דלוקים במקום ציבורי, לחדול מהמעשה האסור או נקטו אמצעים סבירים כדי להבטיח מניעת עבירות.
 - 2 התלוננו או עשו מאמץ סביר לעשות כן, בפני שוטר, אם על אף פעולתם כאמור בסמן מס' 1 שצוין לעיל, נמשכה הפרת ההוראה.
- ז. שר הבריאות רשאי להסמיך עובד ציבור להיות סדרן ממונה בבי"ח, לפי בקשת האחראי בבית החולים.
- ח. האחראי יפרסם באתר האינטרנט או בדרך אחרת, מספר טלפון לצורך הגשת תלונה.
- ט. עובד המועסק במשרד או ביחידה, לפי העניין, יבקש בנימוס מאת קהל הפונים להימנע מעישון בעת בואם להסדיר את ענייניהם בכל מבנה שהוא רכוש המדינה.
- י. רשאי המפקח או הסדרן לדרוש מאדם או עובד אשר עישן במקום בו העישון אסור, לזהות עצמו ואם סירב לעשות כן רשאי הוא לעכב אותו במקום עד לבוא שוטר, אך לא יותר מאשר שעה אחת.
- יא. עובר אדם או עובד על הוראות פרק זה בתחום בבי"ח, רשאי הסדרן הממונה בבי"ח למסור לו הודעת תשלום קנס בהתאם להוראות פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי {נוסח משולב}, התשמ"ב-1982. (חוק למניעת העישון במקומות ציבוריים והחשיפה לעישון, התשמ"ג-1983 תיקון מס' 2 התשס"ז-2007).
- יב. התוספת לחוק (סעיף 15) זה קובעת את המקומות בהם עישון אסור, בכלל זה גם במקומות עבודה:

"מקום עבודה, למעט חדר נפרד לחלוטין שהוקצה לעישון בידי הנהלת המקום, לאחר התייעצות עם העובדים, אם הוקצה, ובלבד שיש בו סידורי אוורור תקינים והעישון בו אינו גורם למטרד בחלקים אחרים של הבניין ואין עובדים בו או נמצאים בו אנשים שהם או חלק מהם אינם מעשנים; לעניין חוק

היום הבינלאומי ללא עישון

רווחה
בשירות
המדינה

הרווחה של העובדים - הרווח שלנו

זה, "מקום עבודה" - כל מקום בבניין שעובדים בו אנשים ושאינו משמש למגורים ולרבות מקום כאמור שמי שמבצע בו עבודה הוא במסגרת שירות בכוחות הביטחון המנויים בפסקאות (1) עד (5) שבסעיף 11".

"עישון זוהי מחלה המתחילה בלכידת נפש הילד באמצעות תדמית, ושמירתו באמצעות התמכרות לחומר ממכר מאוד, הניקוטין, הממכר בדיוק כמו קוקאין או הרואין" פרופ' ג'פרי ווינגד

בברכה,

עו"ס תהילה מזרחי
מנהלת תחום בכיר רווחה
אגף בכיר למידה ורווחה ארגונית

מר אופיר בניהו
מנהל אגף בכיר למידה ורווחה ארגונית

העתקים:

פרופ' דניאל הרשקוביץ, נציב שירות המדינה
הנהלת נציבות שירות המדינה
מנהלי האגף למשאבי אנוש במשרדי הממשלה וביחידות הסמך, מערכת הבריאות הביטחון והחוץ
הממונים על הלמידה הארגונית במשרדי הממשלה וביחידות הסמך, מערכת הבריאות הביטחון והחוץ
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר ספי מנדלביץ, משנה למנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר שרון אלרעי-פרייס, ראש חטיבת בריאות הציבור, משרד הבריאות
גב' נדא עליאן, מ"מ מנהלת המחלקה לחינוך וקידום הבריאות, חטיבת ברה"צ, משרד הבריאות
גב' אורנה כהן, מרכזת בכירה מניעת עישון, המחלקה לחינוך וקידום הבריאות, חטיבת ברה"צ, משרד הבריאות
גב' מיה שריג, מנהלת התכנית הלאומית אפשריבריא, משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, סגנית בכירה ליועץ המשפטי, משרד הבריאות
ד"ר רוני ברקוביץ, מנהל האגף לאכיפה ופיקוח, משרד הבריאות

*המסמך מנוסח בלשון זכר, אך פונה לשני המינים.

היום הבינלאומי ללא עישון

רווחה
בשירות
המדינה

הרווחה של העובדים - הרווח שלנו

נספח א'

מידע כללי על העישון

העישון גורם ליותר מקרי מוות מאשר רצח, התאבדויות, תאונות דרכים, השמנת יתר, זיהום אוויר ואי פעילות גופנית גם יחד.

העישון גובה את חייהם של כ- 8,000 איש ואישה בכל שנה בישראל, כתוצאה ממגוון מחלות הנגרמות מעישון. כ-800 מהם כתוצאה מעישון כפוי (פאסיבי). דוגמה אחת מיני רבות לנזקי העישון היא שהעישון גורם ל-16 סוגי סרטן שונים ולמחלות הריאות חסמת ריאתית.

ההמלצה היא כי רק הפסקה מוחלטת של צריכת טבק, כולל סיגריות אלקטרוניות וגמילה מהתמכרות לניקוטין יפחיתו את הסיכון לחלות במחלות הסרטן, מחלות הלב וכלי הדם ומחלות הנשימה הקשורות בעישון או באידוי, וימנעו פגיעה בבריאות הציבור והסביבה (הסובלים מעישון כפוי).

השימוש במוצרי העישון השונים בהם סיגריות, סיגריות אלקטרוניות, אייקוס (חימום טבק), נרגילות, סיגריות לגלגול ואחרים - ממכר ומזיק לבריאות.

נספח ב'

נתונים על תופעת העישון בקרב בני נוער וצעירים בישראל

נתונים מהמחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער בישראל HBSC לשנת 2023 הנערך עבור תלמידי כיתות ה'-יב' (גילאי 11 עד 17) מראים:

- אחוז התלמידים שדווחו על התנסות בעישון סיגריה רגילה, אי פעם במהלך חייהם עומדת על 14%. זוהי מגמת ירידה הממשיכה מ-2013.
- מנגד, אחוז התלמידים המדווחים על התנסות בסיגריה אלקטרונית נמצא עומד על 16%. מכיוון ששאלה זו לא נשאלה בסקר HBSC קודמים לא ניתן להשוות נתונים. אך סקרים אחרים מראים כי במקביל לירידה בשימוש בסיגריות הרגילות ישנה עלייה חדה בשימוש בסיגריות האלקטרוניות – במיוחד בקרב בני הנוער והצעירים.
- עישון על כל סוגיו – סיגריה אלקטרונית ורגילה, וכן שימוש בנרגילה, שכיח יותר במגזר הערבי לעומת המגזר היהודי.

בישראל נפטר כתוצאה משימוש בסיגריה אלקטרונית, נער צעיר בן 16 במאי 2023. נער נוסף אושפז לתקופה ממושכת ונותר עם מחלת ריאות כרונית. צעירים רבים והוריהם אינם מודעים לסכנות ולנזקים להם גורם העישון בכלל ועישון סיגריות אלקטרוניות ונרגילה בפרט. העלאת המודעות לנושאים אלו ולימוד והבנת המניפולציות וההטעיות שבהן נוקטות תעשיות הטבק והניקוטין יסייעו לנו להעביר את הידע לדור הצעיר ולמתן את השימוש בחומרים אלה.

נספח ג'

מידע נוסף ונתונים המתייחסים לנושא העישון ניתן למצוא באתרי האינטרנט

- [ארגון הבריאות העולמי](#)
- [משרד הבריאות](#)
- [האגודה למלחמה בסרטן](#)
- [המלצות לסביבה נקיה מעישון – אפשריבריא בעבודה](#)
- [אפשריבריא כתבות בנושא מניעת עישון](#)
- [המוקד הטלפוני הלאומי לגמילה מעישון](#)